

kuokkavieras

Lisääntyminen: Aikuiset kymmenkertaistavat määränsä reilussa viikossa. Eniten niitä houkuttelee omena

Käynyt haju houkuttelee

Banaanikärpästen herkkua ovat pilaantumisen aloittaneet hedelmät. Käymisessä syntyy alkoholipitoista ainesta, joka houkuttelee banaanikärpäsiä munimaan kyseisiin paikkoihin. Täysi biojäteastia on paratiisi banaanikärpäksille. Lisäksi tyhjät pullot, mehulasit ja muut pöydillä lojuvat tiskit houkuttelevat banaanikärpäsiä makeille apajille. Kukissa banaanikärpäset eivät viihdy, sillä ne eivät syö lehtiä.

Siisti keittiö ja sulje kannet

Kärpästen syntyä ennaltaehkäiset pitämällä keittiön puhtaana, hedelmät jääkaapissa ja bioroskiksen kannen kiinni. Nopean lisääntymisen vuoksi ansat on syytä virittää heti ensimmäisen öttiäisen ilmaantuessa. ”Parhaiten pyydyksenä toimii astia, jossa on sokerista mehua ja alkoholia. Litkun käynyt ja makea haju houkuttelee kärpäsiä, jotka hukkuvat nesteeseen”, Huldén vinkkaa. Suihkutettavia myrkyjä hän ei suosittele. Myrkyillä on enemmän haittavaikutuksia kuin harmittomalla kärpäsellä.

Ei vaaraa ihmiselle

Ihmiselle banaanikärpänen on harmiton. Se ei pistä, surise äänekkäästi tai levitä tautoja ihmiseen. Luonnon kannalta banaanikärpäsellä ei ole varsinaista merkitystä, vaan se on evoluution sattuman tulos. Laboratoriotutkimuksissa banaanikärpänen on suosittu. Se on ollut jo vuosikymmenten ajan yksi kokeellisen biologisen tutkimuksen tärkeimmistä malliorganismeista. Nopean lisääntymistahdin vuoksi se soveltuu hyvin etenkin perinnöllisyystieteen tutkimiseen.

Kärpäsansat: Näillä aseilla torjut banaanikärpäsen

Makeat nesteet: Sokerinen mehu ja viini ovat hyvä houkutin. Laita neste laakeaan astiaan, jotta haju leviää. Kärpäset laskeutuvat lautaselle ja hukkuvat nesteeseen.

Viinietikka: Laita kippoon puolet omenaviinietikkaa ja vähän alle puolet vettä. Lisää tilkka astianpesuainetta. Se rikkoo pintajännitteen, jolloin kärpäset uppoavat nesteeseen.

Tomaatti ja omena: Laita puolikas tomaatti tai omena avonaiseen muovipussiin. Sijoita pussi yöksi hedelmien viereen. Aamulla sulje se viikkelaasti ja vie roskiin.

Olutpullo: Kärpäset lentävät kalja- tai limsapulloon, jossa on tilkka nestettä, mutta eivät välttämättä osaa lentää sieltä pois. Lopulta ne laskeutuvat pinnalle.

Imuri: Pikainen hävitys onnistuu imuroimalla. Pölypussissa banaanikärpäset lisääntyvät harvoin, sillä ympäristö on liian kuiva.

Märkä rätti: Kärpästen pyyhkäisyyn voi käyttää märkää rättiä. Ole nopea, sillä kärpäset ovat vikkeliä ja löytävät nopeasti hyvän piilon.

Kärpäspaperi: Ripusta liimapintaista kärpäspaperia ikkunanpieliin.

Eniten saalista saat sijoittamalla ansan keittiöön lähelle hedelmiä tai jätettä.

Puolet lapsista kulkee liian pienissä kengissä

Katja Kärki

Jopa puolella 6–10-vuotiaista lapsista on liian pienet kengät, kertoo lasten jalkoja ja kenkiä tarkasteleva tutkimus. Itävaltalainen tutkijaryhmä tutkii elokuussa suomalaislasten jalkoja osana kansainvälistä lasten jalkojen ja kenkien tutkimusta. Suomi on nyt ensimmäistä kertaa mukana tutkimuksessa.

Suuri terveysriski

– Suurin osa jalkojen virheasennoista alkaa kehittyä jo lapsuudessa. Lapsi käyttää kenkiä useita tuhansia tunteja vuodessa, joten kengän vaikutus jalan kehitykseen on merkittävä. Useimmat aikuisten kärsimistä jalkavajoista voitaisiinkin ennaltaehkäistä jo lapsuudessa, jalkaterapeutti **Timo Takkinen** tutkimuksessa mukana olevasta Respecta Oy:stä kertoo. Ahtaat ja epäsoivat jalkineet aiheuttavat vahinkoa jaloille. Seurauksena voi olla muun muassa jalka-, polvi-, selkä- ja lonkka-vaivoja.

Lapsi ei osaa kertoa

Tutkijaryhmän mukaan liian pienten kenkien käyttö johtuu usein valmistajien antamista harhaanjohtavista kokomerkinnoista. Tulosten perusteella yli 90 prosentissa lasten kengissä sisätilan pituus ja kengännumero eivät vastaa toisiaan. Kaksi kolmesta liian pienistä kenkiä käyttäviestä lapsista ei osaa kertoa kengän huonosta istuvuudesta. – Lasten jalkojen pehmytdukset ovat hy-

Tiesitkö?

Kengässä tulee olla kasvunvaraa

Mittaa lapsen jalka illalla. **Tarkista kengän** sopivuus 3–4 kuukauden välein. **Käyntivaraa** on oltava 12–17 millimetriä. Kasvunvaraa ei saa olla liikaa. **Mittaa** aina myös jalkineen sisätila. Mittaaminen onnistuu jalkaa mukailevalla pahvimitalla.

vin elastisia ja mukautuvat valitettavan helposti myös liian pieniin kenkiin. Hermoradat ovat vasta kehitymässä, mistä johtuen lapset eivät välttämättä tunne kenkien epäsoivuutta tai ahtauden tunnetta, jalkaspesialisti **Wieland Kinz** selventää. Aiemmin on ajateltu, että tukevat jalkineet ohjaavat lapsen jalan normaalia kehitystä. – Tosiasiassa lapsen jalat kehittyvät sitä luonnollisemmin, mitä enemmän lapsella on mahdollisuus liikkua ilman jalkineita. Kenkien tehtävä on suojata.

Muistilista

Ilmoita uudesta osoitteesta ajoissa

1 Uudelle paikkakunnalle muuttavan opiske-
lijan kannattaa tehdä muuttoilmoitus hyvissä ajoin. Muuttoilmoituksen voi tehdä aikaisintaan kuukautta ennen muuttoa, ja viimeistään se on tehtävä viikko muuttopäivän jälkeen.

2 Suomen lain mukaan muuttoilmoitus on tehtävä aina, kun osoite vaihtuu pysyvästi tai tilapäisen oleskelu toisessa osoitteessa kestää vähintään kolme kuukautta.

3 Muuttoilmoituksen tekeminen Väestörekisterikeskuksen (www.vaestorekisterikeskus.fi) sivuilla vie noin kymmenen minuuttia. Ilmoituksen tekemiseen vaadittavan tunnistautumiseen

tarvitaan verkkopankin tunnukset tai sähköinen henkilökortti.

4 Väestörekisterikeskus välittää osoitteenmuutoksen esimerkiksi valtiolle, kunnille, seurakunnille ja postille. Myös moni pankki, vakuutusyhtiö, järjestö ja yritys päivittää osoitetietonsa väestörekisteristä.

5 Ajoissa tehty osoitteenmuutos helpottaa asioimista esimerkiksi Kelan kanssa.

